



Rogaland fylkeskommune  
v/prosjektleder John Jastrey  
Regionalplanseksjonen  
Postboks 130  
4001 STAVANGER

18 NOV 2011

## Regional plan for bruk og vern av Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiene, Setesdal Austhei (Heiplanen) – Høringsuttalelse

Vi har mottatt Regional plan for bruk og vern av Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiene, Setesdal Austhei (Heiplanen) på høring, og viser til høringsdokument datert 07.09.2011. Vi viser også til vår uttale datert 15.04.2011 til utkast til planforslag.

Bakgrunnen for planen er oppdrag fra Miljøverndepartementet i brev 12. april 2007.

Den regionale planen er utarbeidet med utgangspunkt i plan- og bygningsloven, og er en retningsgivende plan uten bindende plankart og juridisk bindende bestemmelser. Planen vil være retningsgivende for kommunenes planlegging etter plan- og bygningsloven innenfor virkeområdet.

### Plankartet

Plankartet er vist med hensynssoner som viser avgrensninger av arealsoner med de hensyn som skal tas i kommuneplanene ved revisjon av disse. Det er brukt hensynssone Nasjonalt villreinområde, hensynssone villrein, hensynssone trekkområde og hensynssone bygdeutvikling. Eksisterende verneområder er også vist i planen.

Selve arealformålet vil først gå fram i kommuneplans arealdel, og i en tabell under pkt. 2.11 er det vist sammenhengen mellom hensynssonen i regional plan, og ulike arealformål som er aktuelle å bruke i kommuneplanens arealdel for hver hensynssone. Vi vil her kommentere at også arealformålet "Grøntstruktur" etter pbl. § 11-7, 2. ledd er aktuelt arealformål innenfor hensynssone villrein.

Den regionale planen skal være retningsgivende for arealdelen i kommuneplanene. Det er derfor viktig at spesielt hensynssonen Nasjonalt villreinområde også blir synliggjort i kommuneplanens arealdel som hensynssone. "Evt." foran hensynssone Nasjonalt villreinområde i tabellen i plandokumentet pkt. 2.11 må derfor tas ut.



## **Avgrensning mellom ulike hensynssoner**

### *Vestlig avgrensning av hensynssone bygdeutvikling ved Hallbjønnsekken, Tokke*

Fylkesmannen er positiv til at det i planforslaget er lagt opp til hensynssone trekkområde for villrein ved Kuskar. Avgrensningen må imidlertid trekkes noe østover, slik at den er i overensstemmelse med avgjørelse i Miljøverndepartementet 8. november 2006. Saken gjaldt Fylkesmannens innsigelse til avgrensning av byggeområde for hytter i kommuneplanens arealdel for Tokke kommune 2005-2017. Avgjørelsen åpnet for at det kan fastsettes ny avgrensning dersom det faglige grunnlaget for Regional plan gir grunnlag for det. Vi kan ikke se at det har kommet opp slik grunnlag i planprosessen, selv om trekket har vært lite i bruk de siste årene. Departementets avgjørelse er derfor bestemmende for avgrensningen. Vi viser også til at naturmangfoldloven § 9, føre var-prinsippet gjør seg gjeldene da det ved en økt bestand kan forventes at området i økende grad blir tatt i bruk. Fylkesmannen har derfor vesentlig innvendig til avgrensningen.

### *Hensynssone trekkområder ved Birtedalen, Fyresdal*

Vi viser til vårt innspill datert 15.april 2011, med tilhørende kartskisse og ber om at det tas inn hensynssone trekkområde over Birtedalsveien i området Bergstadfjell – Snjoheii - Ljosdalen jf. trekkområde fastsatt i temakart: Biologisk leveområde for villrein utarbeidet av Norsk Villreinsenter 16. september 2010.

## **Retningslinjer**

Det er gitt felles retningslinjer for hele planområdet, og spesielle retningslinjer for de ulike hensynssonene. Vi merker oss at det er betydelige endringer i planforslaget siden vi hadde et utkast til uttalelse i februar 2011.

### *Felles retningslinjer*

Det bør komme fram at det er villreininteressene som har vært utgangspunktet for planarbeidet, og at øvrige planhensyn må vurderes ved rullering av kommuneplanens arealdel.

### *Hensynssone Nasjonalt villreinområde*

Det er gitt en definisjon av bygg i utmarksnæring, og at alle byggetiltak forutsettes å skje i tilknytning til dokumenterbare utmarksnæringer. Det vises her til minimum årsoppgave for næringsinntekt tilknyttet jord/utmark, som dokumentasjon. Det er uklart for oss om utmarksnæringer her er ment å være i samsvar med plan- og bygningslovens bestemmelser om gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag, jf. pbl. § 11-7, pkt. 5 a). Odelstingsproposisjon nr. 32 (2007-08) gir anvisning for hva som er å anse som landbruksnæring.

Videre er det gitt en definisjon av Landbrukets utmarksnæringer, som vi oppfatter å være tilleggsnæringer i landbruket, og som er sidestilt med annen næring. Det gjelder bl.a. ”opplevelsesnæringer, jakt og fiske, videresalg av jakt- og fiskeprodukt” med mer.



Slik næring er ikke er å anse som landbrukstilknyttet næring, jf. Plan- og bygningsloven med tilhørende Odelstingsproposisjon og veileder om Landbruk Pluss. Dette bør derfor omarbeides i tråd med gjeldende regelverk eller tas ut.

Fylkesmannen har vesentlige innvendinger til retningslinjene for bygg ifm. utmarksnæring i landbruket og tilleggsnæringer, slik de foreligger.

Videre er det åpnet for at eksisterende støler og tufter skal kunne restaureres og bygges ut. Bygging på gamle tufter (der bygget er mer eller mindre sammenrast eller borte) er å anse som nybygg, og skal behandles som det. Vurderingene må da baseres på retningslinjer for nybygg. Fylkesmannen har vesentlig innvending til denne retningslinjen.

Det er også gitt retningslinje om at det kan søkes om mindre båthus. Det bør ikke åpnes for båthus hvis det ikke er et reelt behov som del av landbruksnæring. Det gjelder spesielt i hensynssone nasjonalt villreinområde, der villreinens interesser skal være førende for hva som skal kunne åpnes for.

Siste punkt under "Ferdse" bør også tas ut, eller erstattes med en alternativ formulering. I hovedsak bør det ikke legges til rette for kiting, hundekjøring m.m. innenfor nasjonale villreinområder, og det bør gjenspeiles i retningslinjene at slik aktivitet generelt er uønsket innenfor hensynsområdet. Videre har retningslinjen lite for seg forvaltningsmessig, da slik ferdsel reguleres av lov om friluftsliv, og myndighetenes mulighet til å styre ferdsel er begrenset til tilrettelegging av stier, løyper og informasjon.

Det er åpnet for unntak for småkraftverk og kraftprosjekter som ikke innebærer vesentlige inngrep med innvirkning på villreinen eller øvrige verneinteresser. Slike anlegg vil kunne gi vesentlig landskapsvirkning og forstyrre villreinen. De bør derfor ikke tillates i nasjonalt villreinområde. Det bør kunne åpnes i hensynssonene Villrein og Bygdeutvikling, men da først etter at det har vært avklart i kommuneplanens arealdel.

### *Hensynssone Villrein*

I denne hensynssonen gjelder de samme retningslinjene som for Nasjonalt villreinområde, med unntak av at det åpnes for spredt bolig-, fritids-, eller næringsutbygging. Det må gå klart fram at slik spredt utbygging innenfor hensynssone villrein må avklares i kommuneplanens arealdel, og at det bare kan åpnes for dersom den konkrete lokaliseringen ikke får negative konsekvenser for villreinen. Ettersom det i dette området er klare villreinhensyn som skal tas, samtidig som det åpnes for mer aktivitet enn i hensynssone nasjonalt villreinområde, er det viktig at kommunene vurderer samlet belastning, jf. naturmangfoldloven. Slike vurderinger bør strekke seg over kommunegrensene, slik at ikke "først til mølla-prinsippet" blir gjeldende uten at de gode vurderingen blir tatt. Det er viktig at det ved vurdering av tiltak, er en aktiv dialog mellom de ulike kommunene som berøres av planen for en helhetlig og god planlegging av hei/fjellområdene som er leveområde for villreinen.

### *Hensynssone Bygdeutvikling*

Dette må synliggjøres at andre planhensyn må ivaretas gjennom kommuneplanprosessen, som avveining av planinteresser som stedsutvikling, landskapsinteresser, samfunnsikkerhet osv. I denne planen er det bare villreinens behov som er vektlagt.



## Forholdet til naturmangfoldloven

Ettersom naturmangfoldloven er forholdsvis ny, og en del veiledninger foreløpig ikke er på plass, er vi inneforstått med at det er en utfordring å utforme en regional plan som er tilpasset kravene etter naturmangfoldloven §§ 8-12. Det presiseres allerede innledningsvis i planforslaget at det i første rekke er hensynet til villreinen som er avklart i denne planen. I kapittel 3 er forholdet til naturmangfoldloven tatt inn, ved vurdering av prinsippene for offentlig beslutningstaking. Slik kapitlet nå er utformet, framstår det mer som et vedlegg enn som en del av planen. Det er viktig at planen synliggjør vurderinger etter naturmangfoldloven som bl.a. begrunnelse for soneinndeling. Det bør gis en vurdering av hva som ligger til grunn av kunnskap om villreinen og dens betydning for utforming av retningslinjene. Det bør også tas inn vurderinger om forvaltningsmålet, jf. naturmangfoldloven § 5.

## Handlingsplan

Etter pbl. § 8-1 skal det utarbeides handlingsplan for gjennomføring av regional plan, som skal rulleres årlig. Vi tolker det slik at den handlingsplanen som går fram i kapittel 4 i plandokumentet er rammene for den handlingsplanen, og at den må følges opp med en konkretisering av hva som skal gjennomføres.

Et tiltak er et årlig samordningsmøte på regionalt nivå. Vi er positive til å delta på slike møter.

I kapittel 3 Konsekvensutredning og forholdet til naturmangfoldloven går det fram som merknad til § 9 – føre-var prinsippet, at det ikke er nok kunnskapsgrunnlag til å vurdere i hvor stor grad ferdsl i fjellområdene har negativ påvirkning på villreinen. Kunnskapsbehovet bør fanges opp i handlingsplanen, og føre-var holdning legges til grunn i kommuneplanene.

Med hilsen

Helge Nymo  
avdelingsdirektør

Kristin B. Vindvad  
seniorrådgiver

*Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift*

Kopi til:

Telemark fylkeskommune, Areal og transport, Postboks 2844, 3702 Skien  
Fylkesmannen i Aust-Agder, Postboks 788 Stoa, 4809 Arendal  
Fylkesmannen i Vest-Agder, Postboks 513, 4605 Kristiansand  
Fylkesmannen i Rogaland, Postboks 59 Sentrum, 4001 Stavanger  
Fylkesmannen i Hordaland, Postboks 7310, 5020 Bergen

Kopi internt til:  
Ragnhild Iversen  
Sigurd Lenes  
Ole Jørgen Wefald